

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΕΞΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή δια-
τήν 31 Αύγουστου 1969.

+++++

Τήν έκπομπή παρουσιάζουν ο ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ και ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδά ή ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ.

33

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εέρεις Γιάννο ότι προχτές είχαμε μιιά έπιστολή ενός άκροα-
τουσ μας...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί ήθελε ; Νά μās διορθώση καμμιά άνακρίβεια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Χρονολογική. Λέγαμε δεκαπέντε μέρες πρίν ότι τό περίφημο άθη-
ναίικο λαϊκό τραγουδι : Στῆς 'Ακρίβειας τόν καιρό, τραγουδιό-
τανε στήν 'Αθήνα γύρω στά 1880 - 1890.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί είχε άντιρρήσεις αυτός ό έπιστολογράφος μας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, βασικές άντιρρήσεις, γιατί έλεγε στό γράμμα του ότι αυτό
τό τραγουδι, πασίγνωστο στήν παληά 'Αθήνα, τραγουδι πού τό
λέγανε σέ κάθε γλε ντοκόπο, είναι πολύ πολύ παλαιότερο, από
τά 1835, όταν έγινε πρωτεύουσα τῆς 'Ελλάδος ή 'Αθήνα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί έσύ Δημήτρη, τί γνώμη έχεις ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Επιμένω στήν άποφί μου πού τήν στηρίζω στους στίχους, στό
κειμένο τουσ τραγουδιου. Πρόσεξες τί λένε οί στίχοι ; " Αντρα
μου θελω καπέλλο - γύρω γύρω νά 'χη βέλο...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω τήν άποφί σου. Θέλεις νά πῆς ότι στά 1835, όταν με-
ταφέρθηκε ή πρωτεύουσα τῆς 'Ελλάδος από τό Ναύπλιο στήν 'Αθήνα
οί άθηναίτες φορούσανε έλληνικά φορέματα και όχι φράγκικα για
νά χρειάζωνται και νά λένε πώς θέλουνε καπέλλο, γύρω γύρω νά
χη βέλο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό ακριβώς. " Άλλως τε και τό βέλο, δέν ήτανε παρά πολύ
καθυστερημένη επίδρασις μόδας.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ούτε μπορούσε νά γυρεύη μποτίνια και γοβάκια και σκαρπίνια
ή έλληνοφερομένη 'Αθηναία τουσ 1835.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έτσι είναι. Ο άκροατής μας λοιπόν έχει άδικο πού πιστεύει πώς είναι πολύ παλαιότερο τό τραγούδι αυτό : Στῆς ακρίβειας τόν καιρό.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εγώ πάλι έχω μιάν άλλη αντίρρηση, γιά άλλο λαϊκό τραγούδι. Γιά τήν Γλυκειά κουμπούλα... Τό θυμάσαι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πώς δέν τό θυμάμαι ; Δέν είναι δυό εβδομάδες πού τό είπαμε : 'Από πίσω άπ' τήν Σταρτώνα - έχω μιá αγαπητηλιά, κουμπούλα μου γλυκειά... Καί τί αντίρρηση έχεις ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νομίζω πώς είναι λανθασμένοι οί στίχοι του. Λανθασμένοι ώς πρός τίς τιμές τών είδών. Πρόσεξες τί λέει ; "Ένα τάλληρο έχει τό φέσι - κι' άλλα τόσα ή φορεσιά, κουμπούλα μου λγυκειά Δέν ήτανε δυνατόν νά κόστιζε μιá όλόκληρη φορεσιά όσο κι' ένα φέσι...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ πολύ σωστά Γιάγιο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Η σωστή αναλογία θά ήτανε : Ένα τάλληρο τό φέσι - κι' άλλα δέκα ή φορεσιά. "Ένα μέ δέκα. Δέν νομίζεις ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είμαι απόλυτα σύμφωνος. "Ένα τάλληρο τό φέσι κι' άλλα δέκα ή φορεσιά. Πολύ σωστά. Μά βλέπεις αυτά τά τραγούδια πού μετεδίδονται άνεύθυνα από στόμα σέ στόμα, δέν μπορούσαν νά κρατήσουν τό κείμενο αναλλοίωτο. Καθένας τό τροποποιύσε καί τό 'λεγε όπως του έρχότανε πιό βολικά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Έτσι συμβαίνει πάντα, όχι μόνο τότε πού τά τραγούδια δέν ήτανε τυπωμένα, ούτε βγαίνανε σέ δίσκους γιά νά υπάρχει κάποιο υπεύθυνο κείμενο, μά καί στά χρόνια μας άνόμη, ό λαός όταν τραγουδάη κάτι, τό τροποποιεΐ σύμφωνα μέ τό κέφι του. "Έχομε ένα κλασσικό παράδειγμα από ένα δικό μας τραγούδι Δημήτηρη. Κάποτε γράφαμε μαζί μιá μεγάλη έπιτυχία, τό περίφημο έκεινο : "Ολοι μου λέν πώς πιά δέν μ' αγαπῶς. Γιατί ; Γιατί ; Γιατί ; 'Ο δεύτερος στίχος ήτανε : Μέ φοβερίζεις πώς άλλου θά πῶς...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιατί ; Γιατί ; Γιατί ;

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Ναί κι' ὅμως ὁ κόσμος τραγουδοῦσε κι' ἔλεγε : Νά πᾶς, νά πᾶς, νά πᾶς... Τό θυμᾶσαι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Τό θυμᾶμαι πολύ καλά καί τό ἀποδίδω σέ ζήτημα ἀνδρικοῦ ἐγωϊσμοῦ καί ἀξιοπρεπείας. Ἐμεῖς γράφοντας τό τραγοῦδι αὐτό, παρουσιάζαμε τόν ἄνδρα παραπονούμενο : Μέ φοβερίζεις πῶς ἄλλοῦ θά πᾶς : Γιατί ; Γιατί ; Γιατί ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Ὅμως ὁ λαός πού τό τραγούδησε καί τό πολυτραγούδησε μάλιστα, δέν ἠθελε νά φαίνεται παραπονούμενος ὁ πανδρας καί προτιμοῦσε σε νά δείχνη τήν ἀδιαφορία του : Νά πᾶς, νά πᾶς, νά πᾶς καί παράταμε ἡσυχό... (Γέλια)
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Θά ἤθελα ὅμως νά ξαναγυρίζαμε στό φέσι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Τό φέσι τῆς κουμπαρούλας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Ὅχι, γενικά στό φέσι, Τό ἐλληνικό φέσι, τό ρωμέϊνο φέσι πού γιά πολλούς αἰῶνες ἦτανε τό κάλυμμα τοῦ κεφαλιοῦ τῶν ἐλλήνων. Ξέρεις ὅτι στήν Ἀθήνα ὑπῆρχε γύρω στά 1880 ἓνα ἀπό τά μεγαλύτερα φεσοποιεῖα τοῦ κόσμου ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Ὅμολογῶ ὅτι αὐτό δέν τό ἤξερα. Πρῶτα πρῶτα ἡ λέξις φέσι, τί λέξις εἶναι ; Τούρκικη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Ὅχι. Γεωγραφική.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Λέξι γεωγραφική πρώτη φορά ἀκούω στήν ζωή μου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Τό φέσι, ὀφείλει τήν ὀνομασία του στήν γνωστότατη πόλι Φέσι τοῦ Μαρδίου, ὅπου ὅπως φαίνεται πρωτοεμφανίσθηκε τό λευκό ἢ κόκκινο αὐτό κάλυμμα τοῦ κεφαλιοῦ. Καί φυσικά ὑπῆρχε μεγάλη βιομηχανία φεσιῶν στό Μαρδίνο κι' ἀπ' ἐκεῖ ἐφοδιαζόντουσαν ὅλες οἱ χῶρες τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἦτανε φεσοφορεμένοι. Ἀπ' ἐκεῖ ἡ φεσοβιομηχανία ξαπλώθηκε στήν Γαλλία καί στήν Αὐστρία. Στήν Βιέννη συγκεκριμένως ὑπῆρχε ἡ μεγαλύτερη φεσοβιομηχανία καί οἱ φεσάδες τῆς Βιέννης στέλνανε τά φέσια τους σ' ὅλη τήν Ἀνατολή.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ   Τότε θά βρέθηκε ἓνας ἔξυπνος ρωμιός...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ἄκριβως, ὁ Γάριος, παλαιὸς ἀθηναῖος. Ὁ Δημητράκης ὁ Γάριος, πατέρας τοῦ σημερινοῦ δημοσιογράφου καὶ φίλου μου Τηλέμαχου Γαρίου. Αὐτὸς ὁ Δημητράκης ὁ Γάριος σκέφτηκε ὅτι τὰ ἔξοδα ἀποστολῆς φεσιῶν ἀπ' ἐδῶ στὴν Πόλι καὶ στὴν Σμύρνη θὰ ἦτανε λιγώτερα ἀπ' ὅτι ἦτανε ἀπὸ τὴν Βιέννη. " Ἄλλως τε ἐδῶ, στὴν Ἀθήνα θὰ εἶχε μικρότερο κόστος στὴν κατασκευὴ. Καὶ ἰδρῦει τὸ φεσάδιό του, ποῦ νομίζεις ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ποῦ νὰ ξέρω ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Στίς στήλες τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἐκεῖ ὅπου σήμερα εἶναι τὸ τέννις .

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ὁ Γάριος σκέφτηκε πολὺ σωστά, γιατί δέν ἦτανε μόνο τὰ φέσια τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, ὑπῆρχε καταναλωτικό κοινό καὶ σ' ἄλλη τὴν Ἑλλάδα, στὴν Στερεά, τὸν Μωρηᾶ καὶ τὰ νησιά . Ἀκόμη καὶ σήμερα στὰ νησιά φορᾶνε φέσια ἀρκετοί .

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Σήμερα σχεδὸν ἔχει κηραγηθεῖ τὸ φέσι, μὰ τότε... Τότε ὅλοι οἱ νησιῶτες φορούσανε φέσια τουρλωτά. Κι' ὁ Γάριος σκέρωσε τὸ " ΜΕΓΑ ΦΕΣΟΠΟΙΕΙΟΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΡΙΟΥ " καὶ θησαύριζε. Εἶχε πάρει γυναῖκα του μιὰν ἀνεψιά τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου τοῦ Ζάππα, μὰ ἦτανε μεγάλος γλεντζές καὶ νυχτοπερπατητής. Τὸ ὄνομά του εἶναι συνδεδεμένο μὲ μιὰ ἀπὸ τίς ὠραιότερες ἀθηναϊκὲς ἐρωτικὲς ἱστορίες... Ἦτανε καὶ τραγουδιστής ὁ Γάριος καὶ τραγουδοῦσε πάντα ενα τραγοῦδι τοῦ Κοκκίνοῦ τὸ " Ἐλα καὶ μὴν ἄργεῖς... "

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Τότε θαυμάσια. Νὰ ἀκούσωμε πρῶτα τὴν περίφημη αὐτὴ μελωδία ἀπὸ τὴν Κλειῶ Δενάρδου καὶ ὕστερα μιλάμε γιὰ τὴν περιπέτεια τοῦ Γαρίου.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μὲ συνοδεία πιάνου) " Ἐλα καὶ μὴν ἄργεῖς... "

κ. τ. λ. κ. τ. λ.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ανυπομονῶ νά μάθω τήν ἐρωτική περιπέτεια τοῦ Γαρίου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ θά φτάσωμε καί σ' αὐτήν. Ὁ Δημητράκης λοιπόν ὁ Γάριος, εἶχε τό φεσάδικό του ~~ἀπό τῆς πόλης~~ πίσω ἀπό τίς στήλες τοῦ Ὀλυμπίου Διός μά εἶχε κι' ἓνα μαγαζί στήν γωνία Ἑρμοῦ καί Διόλου καί καθῶς καθότανε συνήθως ἔξω ἀπό τό μαγαζί του πίνοντας τόν καφέ του, ἔβλεπε μιὰ κοπέλλα στό ἀντικρυνό σίτι καί τήν εἶχε ἐρωτευθεῖ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί ἀπέγινε ; Ἀπαγωγή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὁχι. Ἐνας πλάτανος, θεώρατος πλάτανος στήν μικρή πλατεῖα ἐμπόδιζε τόν Δημητράκη τόν Γάριο νά βλέπη τό παράθυρο τῆς ἀγαπημένης του καί μιὰ νύχτα σιοτεινή, ὁ Γάριος ἔβαλε ἀνθρώπους καί κάνανε ἀπαγωγή...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν στό 'πα ; Ἀπαγωγή τῆς κόρης.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὁχι, ἀπαγωγή τοῦ πλατάνου. Ἐβαλε καί κόφανε τόν πλάτανο καί τόν ἐφυγάδευσε ποιός ξέρει ποῦ, ρίχνοντάς τον σ' ἓνα ρέμμα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί λές βρέ Δημήτρη ; Ἐμοφε τόν πλάτανο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Καί πλήρωσε γι' αὐτήν τήν δουλειά τότε, ἐκατό δραχμές. Φυσικά τήν ἐπομένη ἔγινε μεγάλη φασαρία, μά ὁ Γάριος πού καί πλούσιος ἦτανε καί εἶχε πολλούς ἰσχυρούς γνωστούς ἔμεινε ἀνενόχλητος καί ἔβλεπε τήν κόρη τῶν ὀνείρων του δίχως τό ἐμπόδιο τοῦ φυλλώματος τοῦ πλατάνου.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ οἱ ἐρωτικές ἱστορίες τῆς παληᾶς Ἀθήνας εἶναι χωρίς προηγούμεν θυμῶσαι πού μου ἄλεγε κάποτε γιά κείνον τόν μουσικό, τόν γυιό τῆς Ἰταλίδας τῆς μαμῆς...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, ἦτανε καλός πιανίστας. Νομίζω πῶς λεγότανε Μαρκέτης.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτός λοιπόν ἦτανε πολύ ἐρωτευμένος μέ τήν κόρη ἀνωτέρου δικαστικοῦ καί τῆς ἔκανε καντάδες κάτω ἀπό τό σίτι τῆς. Ἐνα βράδυ ὁμως, οἱ κανταδόροι του τόν ἐγνατέλειψαν. Αὐτός μ' ὄλο πού ἦτανε μουσικός καί καλός πιανίστας, δέν εἶχε φωνή γιά

0

καντάδα, έπε ιδή όμως έπρεπε νά δώση τό "παρών" κάτω από τό σπίτι τής αγαπημένης του, φόρτωσε ό αθεόφοβος τό πιάνο του σ' ένα κάρρο, έβαλε κι' ένα σκαμνάκι γιά νά κάθεται αυτός και πήγε στήν Πλάνα, μεσάνυχτα παίζοντας τήν Παθητική του Μπετόβεν. Καταλαβαίνεις τί έγινε. Ό κόσμος όλος, όλόκληρη ή γειτονιά είχε βγει στά μπαλκόνια και τίς αλόπορτες γιά ν' ακούση τό πρωτότυπο νυκτερινό ρεσιτάλ... Κι' όταν τελείωσε, ξεσπάσανε τά χειροποιήματα από κάθε παράθυρο και μπαλκόνι, τόσο πού ό αυτοσχέδιος νυκτερινός πιανίστας, αναγκάσθηκε νά έπαναλάβη τό κομμάτι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλισσα. Καί ξέρεις τήν συνέχεια ; Τήν έπομένη ό πιανίστας αυτός, έλαβε ένα γράμμα από τόν πατέρα της κόρης πού ήτανε και ανώτερος δικαστικός, ένα γράμμα μέ λίγα λόγια : Μ'όλον ότι είμαι θερμός θιασώτης τής κλασσικής μουσικής, δέν εύρίσκω κατάλληλον τόν τρόπον τόν όποιον έξελέξατε διά νά δώσετε διέξοδον είς τά μουσικά σας συναισθήματα. Παρακαλώ νά μήν έπαναληφθή.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Οπως και νά τό πάρης, μία τέτοια νυκτερινή καντάδα, αποτελοσσε μία πρωτοτυπία. Διπλή πρωτοτυπία μάλιστα : Έρωτική πρωτότυπη έκδήλωση και μουσική πρωτοτυπία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό τραγούδι κάτω από τά μπαλκόνια ήτανε ή πιό πρόσφορη έκδήλωση αγάπης. Τά κοριτσόπουλα περιμένανε πίσω από τίς γρίλλες γιά ν' ακούσουν τί τραγούδι θά έπαιζε τούς ποϋνε. Καί πολλές πλακωτοποϋλες, είχανε έτοιμο τά ραβασάκι τους, γιά νά τό πετάξουνε στόν δρόμο, νά τό πάρη ό κανταδόρος. Πολλές πετούσανε ένα μαντηλάκι, κεντημένο μέ τό όνομά τους, γεγονός πού ήτανε μεγάλη αισθηματική εύνοια γιά τόν κανταδόρο. Λένε μάλιστα ότι ό μακαρίτης τενόρος του μελοδράματος, ό Νίκος Κωραΐτης, μέ τήν γλυκύτατη φωνή, είχε συλλογή από τριάντα σαράντα τέτοια κοριτσιόστινα μαντηλάκια μέ διάφορα όνόματα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αυτό τό ξέρω. Έχω μάλιστα ακουστά κι' ένα σχετικό ανέκδοτο.

Κάποτε ο Μωραΐτης ήτανε πολύ συναχωμένος και δέν μπορούσε νά τραγουδήση στίς δοκιμές. Μαέστρος στό έλληνικό μελόδραμα ήτανε ο άλησμόνητος Λαυράγιας μέ τό άτέλειωτο κεφαλονίτικο χιοθμορ πού τόν διέκρινε. Καί κάποια στιγμή φώναξε στόν Μωραΐτη : 'Ορέ τενόρε... Συναχωμένος ήρθες γιά πρόβα ; Δέν πᾶς νά τραγουδήσης τήν νύχτα στήν Πλάια νά μαζώξης μερικά μαντήλια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οί παντάδες ήτανε κατ' κανόνα ρομαντικά και παθητικά τραγούδια. Όμως πάντα στό τέλος τής παντάδας υπήρχε και κάτι εϋθυμο όπως ή άλησμόνητη Δουλούνα...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καλά πού τήν θυμήθηκες τήν Δουλούνα γιά νά μᾶς τήν θυμίση τώρα και ή Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέπιάνο μόνο) θέλω γλυκά λογάνια νά σοϋ πῶ
γιατί Δουλούνα μου σέ αγαπῶ

κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η Δουλούνα ! Νομίζω πώς είπαμε κάποτε ότι αυτό τό τραγούδι είχε γίνει τό επαγγελματικό έμβλημα στά χασάπια τής 'Αγοράς.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναι, κάτι θυμάμαι μά όχι άκριβῶς... Τί είχε γίνει ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όταν ήτανε Σαρακοστή και τά χασάπια δέν πουλούσανε πολύ κρέατο υποβιβάζανε τήν τιμή του κρέατος τόσο πολύ ὥστε κάποτε πουλιότανε τό βωδινό πρὸς ὀγδόντα λεπτά τήν ὥρα !

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ογδόντα λεπτά, οϋτε μιᾶ δραχμῆ δηλαδή.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, μά επειδή ή φτήνεια δέν άρρωθε, μερικοί μεγαλοχασάπιαδες τής αγοράς πουλούσανε κρέας μετά μουσικῆς. 'Αγκαζάρενε τρεις τέσσερις λαϊκούς μουσικούς και τούς στήνανε μπροστά στό μαγαζί τους μέ τήν έντολή νά παίζουν διαρκῶς γιά νά μαζεϋεται ή πελατεία.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πολύ φυσικό. Τότε ο κόσμος δεν είχε τήν ευχέρεια ν' άκούη μουσική στό ραδιόφωνο και μόλις άκουγε κλαπατσιμπανα, έτρεχε και χάζευε άκροαστικῶς.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά οί μουζικάντες αυτοί παίζανε κυρίως τό τραγουδι τής μόδας, τήν Λουλούνα, ένώ ό χασάπης ξεφώνιζε : 'Εδω ή Λουλούνα... όγδόντα λεπτά ή Λουλούνα... Καί τό πωλούμενο βωδινό εΐχε άποκληθει : Λουλούνα !
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ότι πρώτη φορά στον κόσμο, ένα έλαφρό τραγουδι θά εΐδε τέτοια τιμή... Μά όγδόντ αλεπτά τήν όυα, πάλι ; Πολύ φτηνό δέν ήτανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάποτε μιλούσαμε για τίς τιμές στα έστιατόρια. θέλεις νά στίς ξαναθυμήσω ; Στα λαϊνά μαγειρεία του Μεταξουργείου λόγω χάριν εΐχανε τμήες : Σοφες λεπτά πέντε, μιά πεντάρα δηλαδή. "Οσπρια λεπτά δέκα, μαρίδες λεπτά εΐκοσι. Πατσας λεπτά τριάντα. Ψητό λεπτά πενήντα... Φυσικά κατάλογοι φαγητών δέν ύπήρχαν καί τά τρία τέσσερα φαγητά μιας λαϊκής ταβέρνας ήτανε γραμμένα μέ κιμωλία σ'ένα μαυρο άβάκιο, σ'ένα πίνακα πού τον λέγανε άβάκιο ή ε β α κ α. Πολλές φορές τύχαινε κανέναν πεινασμένος νά φάη τρία τέσσερα φαγητά καί γι' αυτόν λέγανε ότι έφαγε τον ε μ π α κ α... πράγμα πού τό λέμε καί σήμερα άπόρη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βέβαια, έφαγε τον ε μ π α κ α, δηλαδή έφαγε όλον τον κατάλογο των φαγητών, όλο τό ά β ά κ ι ο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Από τά πιο όνομαστά έστιατόρια τής 'Αθήνας, ήτανε τά Πέντε φτ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πέντε φτ ; Δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο καταστηματάρχης έξηγοσσε πρόθυμα τήν αίνιγματική του πινακίδα. Πέντε φτ, δηλαδή : Φίλε, φέρε φίλους φάγετε φύγετε... Φυσικά δέν έλεγε τίποτε για πληρωμή, δέν έκανε καμμιά νύξι καί κάποτε μιά συντροφιά έφευγε χωρίς νά πληρώση. 'Ο έστιατορας ζήτησε τον λογαριασμό. Ποιόν λογαριασμό ; τον ρωτήσανε. 'Εδω λέει σαφώς καί ρητώς : Φίλε, φέρε φίλους, φάγετε, φύγετε.

Κι' ἔμετς, φάγαμε καί φεύγομε. Καί ποιός σᾶς εἶπε ὅτι λένε τέ-
τοια πράγματα τά πέντε φτ ; Τί λένε ; τόν ρωτήσανε. Κι' ὁ παμ-
πόνηρος καί ἔξυπνος ταβενριάρης ἀποκρίθηκε . Τά πέντε φτ σημαί-
νουν : Φίλε, φάγε, φέρε , φράγνα, φύγε !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πάλι καλά πού τοῦ ἔκοψε... Φυσικά θά γελάσανε ὅλοι καί τό ἀνέι-
δοτο θά διαδόθηκε στήν Ἀθήνα, σάν μιᾶ πρωτότυπη διαφήμησις.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ὑπῆρχε κοντά στήν πλατεῖα τῶν Ἐξαρχείων
στήν ὁδὸ Μεταξᾶ, μιᾶ ἄλλη ταβέρνα μέ ἐπιγραφὴ : Πάρε καί σὺ καί
σῶπα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πάρε καί σὺ καί σῶπα... Ἦτανε ἡ ταμπέλλα τοῦ μαγαζιοῦ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί καί ἔκανε χρυσές δουλειές μ' αὐτήν τήν ἐπιγραφὴ. Πηγαίνανε
οἱ ἀθηναῖοι στήν ταβέρνα τοῦ πρῶτα ἀπὸ τήν ἐπιγραφὴ καί κατὰ δεύ-
τερον λόγῳ γιὰ τήν μαγειρικὴν του. Στήν μνήμη μου ἔχουν διασωθεῖ
μερικὰ ὀνόματα ἐστιατόρων τῆς παλιᾶς Ἀθήνας, ὅπως τοῦ Τσοῦχλου
πού ἦτανε ὁ παπὸς τῶν Τσοῦχλων πού ἀνοιξαν ἀργότερα ἀτελιέ μό-
δας... Ἄλλοι ἐστιατόρες ἦτανε ὁ περίφημος Λειός, πού εἶχε τό
ἐστιατόριον Ἀβέρωφ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, πού ἔφαγε μιᾶ μέρα ἐκουσί-
ως μιᾶ κατσαρίδα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐφαγε κατσαρίδα ὁ Λειός ; Γιατί ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐνας πελάτης βρῆκε μιᾶ μέρα σ' ἓνα πιάτο κατάτες τηγανιτές μιᾶ
μικρὴ ξανθὴ κατσαριδοῦλα τηγανισμένη... Ἐξω φρενῶν ἐπάλεσε τόν
καταστηρατάρχη καί παραπονέθηκε μέ ὕφος ἔντονο... Τί εἶναι αὐτά ;
Κατσαρίδες θά τρῶμε τοῦ εἶπε. Ὁ Λειός δέν τὰ ἔχασε. Πῆρε μέ τό
χέρι του τήν κατσαρίδα καί ἀφοῦ τήν ποίταξε καλά - ὄψεν - εἶπε
χαμογελῶντας : Τί λέτε κύριε ; Τό τσιγαρισμένο αὐτό κρεμμυδάκι τό
λέτε κατσαρίδα ; Κρεμμυδάκι ἦτανε... κρεμμυδάκι, καί ἔγλειφε ταυ-
τόχρονα τὰ χεῖλη του γιὰ νά σώσῃ τό γόητρο τοῦ μαγαζιοῦ του.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐχω ἀκούσει νά μιᾶνε γιὰ τό ἐστιατόριον κάποιου πού τόν λέγανε
Κοτολέττα. Θά εἶχε εἰδιότητα στίς κοτολέττες αὐτός ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Αυτόν τόν θυμάμαι. Τόν λέγανε Κοτολέττα γιατί είχε αφήσει φαβορίτσες στά μάγουλά του, πλατειές σάν κοτολέττες. Κάποιος πελάτης του τόν πείραξε : Μά τίς κοτολέττες στά μάγουλα τίς ἔχεις Ἀριστείδη ; Καί σιγά σιγά ὅλη ἡ Ἀθήνα τόν ἀποκαλοῦσε Κοτολέττα ... Ὅμως πολύ τό ρίξαμε στό φαί Γιάγιο καί ξεχάσαμε νά ποῦμε κανένα τραγουδι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἀλήθεια καί εἶχε στήν σιέφι μου νά θυμηθοῦμε ἕνα τραγουδι τοῦ Ξανθοπούλου, πού δέν εἶναι βέβαια ἐπίκαιρο, μά μπορεί ν' ἀποκληθῆ πρόδρομος ἐπικαιρότητας. Ἦτανε γύρω στά 1915, ἐδῶ καί πενήντα πέντε χρόνια περίπου πού ἔγραφε ὁ Τίμος Μωραϊτίνης κάτι στίχους ἀεροπορικούς. Τότε καμάρωνε ὁ κόσμος τίς πρῶτες πτήσεις. Αυτό τό τραγουδι μέ τίτλο : Ψηλά στά σύννεφα, τό ἐμελοποίησε ὁ Τίμος Ξανθοπούλος καί τραγουδιότανε πολύ τότε. Ἡ καλή μας φίλη ἡ Κλειώ θά μᾶς τό θυμίση.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μέ συνοδεία ποιάνου) Ψηλά στά σύννεφα...
ὅταν βρεθοῦμε...

κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄς ξαναγυρίσωμε Γιάγιο στούς παλαιούς ἐστιάτορες. Ἀπό τοῦς πιό ὀνομαστούς ἦτανε κι' ἕνας Ἰταλός πού λεγότανε Μπομπολέτος. Δέν μπόρεσα ποτέ νά ἐξακριβώσω πού εἶχε τό μαγαζί του ὁ Μπομπολέτος, ὅμως ἔχω συναντήσῃ τό ὄνομά του σέ πολλά χρονογραφήματα σέ παλαιές ἐφημερίδες. Ὁ Μπομπολέτος εἶχε τήν μανία νά στέκεται στήν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ του καί νά ἐρωτᾷ κάθε πελάτη πού ἔφευγε : Εὐχαριστηθήκατε ; Ἐφάγατε καλά ; Συνήθως τοῦ λέγανε ἀπό εὐγένεια : Μάλιστα, πολύ καλά. Κάποτε ὅμως ἕνας πελάτης τοῦ ἀποκρίθηκε : "Οχι σινιόρ Μπομπολέτο, πολύ ἄσχημα. Ὁ καημένος ὁ Μπομπολέτος τά ἔχασε. Δέν περίμενε τέτοια προσβολή καί θέλησε νά ἐπιστρέψῃ τά χρήματα στόν πελάτη. Φυσικά ἐκεῖνος δέν τᾶ δέχθηκε καί ὁ Μπομπολέτος ἐπέμενε νά τοῦ προσφέρῃ μιᾶ κρέμα παραμελέ πού ἦτανε ἡ σπεσιαλιτέ του...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι τήν συνέχεια τῆς ἱστορίας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιά νά δοῦμε, τήν φαντάζεσαι ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Θά διαδόθηκε αὐτή ἡ ἱστορία καί ὅλοι οἱ πελάτες τοῦ Μπομπολέτου ὅταν ὁ ἐστιάτορας ὁ Ἰταλός θά τοὺς ρωτοῦσε ἂν φάγανε καλά, θά τοῦ ἀπαντοῦσαν, "Ὁχι, μόνο καί μόνο γιά νά φᾶνε καί τήν κρέμα παραμελέ τοῦ Μπομπολέτου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄκριβως γιάγνο. Ἔως ὅτου ὁ Μπομπολέτος κατάλαβε τήν στημένη μηχανή καί ἔπαψε νά βρίσκειται στήν πόρτα γιά νά ἐρωτᾷ ἂν ἔφαγαν καλά οἱ πελάτες του.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ὅμως ὁ πλοῦ ὀνομαστός ἀπό τοὺς ἀθηναίους ἐστιάτορες καί μαγειροὺς εἶναι, ὅπως ἔω ἀκούσει ὁ Τσελεμεντές...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποιός ἀπό τοὺς δύο ; Ὁ Νῆκος Τσελεμεντές ἢ ὁ Κώστας ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἄ, δέν ξέρω τέτοιες λεπτομέρειες. Ἐγώ ἕναν Τσελεμεντέ ἔχω ἀκούσει, τόν Τσελεμεντέ πού ἔχει γράφει καί τόν πρῶτο Ὀδηγὸ Μαγειρικῆς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ ~~ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ~~ Αὐτός εἶναι ὁ Νικόλαος Τσελεμεντές γυιός τοῦ Κώστα πού ἦτανε παλαιός μάγεραι καί ἐστιάτορας. Ὁ γυιός του ὁ Νῆκος Τσελεμεντές σπούδαζε νομικά καί δούλευε σ' ἕνα συμβολαιογραφεῖο σάν γραφιδᾶς. Ὅμως κάποτε πού εἶχε πάει στήν Σφίνο γιά τό καλοκαίρι, εἶχε φτάσει ὁ Δεσπότης καί ὁ δήμαρχος ἐπρόκειτο νά τοῦ κάνη τραπέζι. Δυστυῶς ὁ μάγεραι τοῦ νησιοῦ εἶχε ἀρρωστήσει βαρειά καί ὁ δήμαρχος, ἀνέθεσε στόν νεαρό Τσελεμεντέ νά μαγειρέψῃ γιά τόν Δεσπότη. Δέν ξέρω, εἶπε ὁ νεαρός Τσελεμεντές νά μαγειρέψω... Ὅ τι ξέρεις. Ὁ μπαμπᾶς σου δέν εἶναι μάγεραι ; Εἶναι... Λοιπόν κάτι θά 'χῃς μάθει κι' ἐσύ. Τί νά κάνη ὁ νεαρός Τσελεμεντές ; Μαγείρεψε φρικασέ, πού ὁ Δεσπότης τόσο ἐνθουσιάστηκε ὥστε ζήτησε τήν συνταγή γιά τήν μαγειρίσά του. Ὁ νεαρός Τσελεμεντές δέν θυμότανε κἀν τί εἶχε βάλει πρῶτα καί τί ὕστερα. Ἐποσχέθηκε ὅμως στόν Δεσπότη νά τοῦ στείλῃ

...τὴν συνταγὴν ἀπὸ τῆν Ἀθήνα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ἐτσι ὅταν γύρισε στὴν Ἀθήνα ὁ νεαρός Νίκος Τσελεμεντές, ἔβαλε τὸν πατέρα του τὸν Κώστα, τὸν μάγειρο, νά τοῦ ὑπαγορεύσῃ τὴν συνταγὴν...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅμως τὸ θαῦμα εἶχε γίνεῖ. Ὁ Νίκος Τσελεμεντές ἄρχισε νά νοιώθῃ ἀγάπη στὴν μαγειρικὴ καὶ παρατῶντας τὴν Νομικὴ Σχολὴ καὶ τὸ Συμβολαιογραφεῖο, ἔγινε μάγειρας...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὑπὸ τὰς ἐπιλογίαις τοῦ Δεσπότη... Ὅμως νομίζω πὼς πρέπει νά θυμηθοῦμε ἄλλο ἓνα τραγουδι πρὶν τελειώσωμε τὴν ἀποφινὴ μας συζήτησι. Θέλεις νά θυμηθοῦμε τὴν περίφημη Σερραφίνα; Ἢ κλειώ θά τὴν τραγουδήσῃ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ἡ Σερραφίνα

κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγκο μου, ἡ ὥρα περασε καὶ θέλοντας καὶ μὴ σταματᾶμε τὴν φλυαρίαν μας.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τὴν σταματᾶμε καὶ ὠρεβουάρ γιὰ τὴν ἄλλη Κυριακή,

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τὴν ἴδια πάντα ὥρα.